

การรับรู้ความแออัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของ นักท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่

The Tourist's Perceptions of Crowding and Factors Influencing Perceived Crowding at Beach Recreation Areas, Than Bok Khorani National Park, Krabi Province

แสงสรรค์ ภูมิสถาน¹

จิรนนท์ นิสัยหาญ²

บทคัดย่อ

การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความแออัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 600 ตัวอย่าง ทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการรับรู้ความแออัดในระดับปานกลาง (ร้อยละ 39.83) โดยนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนเกาะเหลาลาดิงมีระดับการรับรู้ความแออัดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เกาะห้อง และเกาะผักเบี้ย ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดได้กำหนดตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการรับรู้ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยวไว้ทั้งหมด 16 ปัจจัย ผลจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงอันดับ (ordinal regression analysis) พบว่ามีเพียง 6 ปัจจัย ได้แก่ เชื้อชาติ อายุ ลักษณะการวางแผนการเดินทาง ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น และความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการรับรู้ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทาง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุทยาน นันทนาการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถิติ (Pseudo $R^2 = 0.481$) สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดการพื้นที่ ควรมีมาตรการกระจายนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่มีความหนาแน่น จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในแต่ละวัน หรือกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อลดความแออัดในการเข้ามาใช้พื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เกาะเหลาลาดิงที่มีระดับการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

คำสำคัญ: การรับรู้ความแออัด, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกแออัด, อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี, แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด

Abstract

Tourist's Perceptions of Crowding is one of significant factors that affect the quality of the visitor experience. Thus, the objectives of this research are to 1) study the perception of crowding and 2) examine the factors affecting the perception of crowding of tourists visiting Hong Island, Koh Pakbia and Koh LaoLaDing, the major attractions of Than Bok Khorani National Park, Krabi Province. Data were collected from 600 questionnaires, both Thai and Foreign tourist. The study found that, overall, the majority of the tourists perceived the crowding at a moderate level (39.83 percent). Additionally, the results presented that the tourists visiting Koh LaoLaDing represented the highest level of crowding perception, followed by Hong Island and Koh Pakbia, represented. For factors affecting of crowding perception, the set of 16 variables that are expected to affecting the perception of crowding were tested. The results of ordinal regression analysis found that there are only six factors affecting crowding perception with statistically significant, including ethnicity, travel planning, expected recreation experience, the number of tourists seen, and expectation of the number of tourists (Pseudo $R^2 = 0.481$). This research proposed that there should be management strategies to distribute tourists during high period of use. Moreover, limit the number of tourists visiting the destination or distributing tourists to nearby tourist sites to reduce density of use in the major destination should be apply, especially, Koh LaoLaDing which has the highest level of crowding perception of tourists

Keywords: Perceptions of Crowding, Factors influencing perceived crowding, Than Bok Khorani National Park, Beach Recreation Area

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด เนื่องด้วยความอุดมสมบูรณ์ ความสวยงามและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย ที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2562 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) และคาดว่าจะมีแนวโน้มการขยายตัวและมีปริมาณของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนอุทยานแห่งชาติทางทะเล ที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2562) ซึ่งเพิ่มจาก 1.78 ล้านคน ในปี 2553 เป็น 6.50 ล้านคน ในปี 2562 โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 19.02 ต่อปี โดยเฉพาะการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2562)

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติทางทะเลดังกล่าว นำมาซึ่งปัญห จำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying Capacity) ในหลายพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา – หมู่เกาะพีพี และอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา ที่พบว่ามีการเข้ามามีประโยชน์ของนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ต่อวันในปริมาณที่ค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มของปริมาณนักท่องเที่ยวที่อาจเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (ไทยรัฐออนไลน์, 2561; เติลนิวิศ, 2561) ส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรนันทนาการทางทะเลและชายหาดในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ปริมาณขยะในแหล่งนันทนาการ (พลาสติก ขวด กระดาษ) มลพิษทางเสียงที่มาจากเรือโดยสาร และมลพิษทางน้ำที่เกิดจากการปนเปื้อนสารเคมีหรือคราบน้ำมันจากเรือ เป็นต้น ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวที่เป็นผลมาจากการรับรู้ความแออัดระหว่างประกอบกิจกรรมในพื้นที่และการรับรู้ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว (Phumsathan et al., 2016) และส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวหากไม่มีการควบคุมหรือดำเนินการจัดการตามแนวทางที่เหมาะสม

อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2562) ซึ่งเพิ่มจาก 64,877 คน ในปี 2553 เป็น 183,083 คน ในปี 2562 โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.61 ต่อปี (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2562) โดยเฉพาะเกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณีที่ในปัจจุบันมีปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ โดยเฉพาะเกาะเหลาลาดิงในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (แสงสรรค์และคณะ, 2562) ทางอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จึงได้มีแนวคิดในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้กับผู้มาเยือน (อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี, 2561)

ในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ นอกจากปัจจัยทางด้านกายภาพซึ่งพิจารณาจากขนาดพื้นที่ที่สามารถประกอบกิจกรรม ยังต้องพิจารณาถึงการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสบการณ์นั้นหนนาการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ (Manning, 2007) การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวเป็นการอธิบายถึงการรับรู้ถึงความหนาแน่น (density) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในแหล่งนั้นหนนาการ ที่มีมากเกินไปเกินความคาดหวังหรือความต้องการในพื้นที่ประกอบกิจกรรมเดียวกัน (Manning, 2007; ดรชนี, 2546) และส่งผลถึงคุณภาพของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ ทั้งนี้การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลโดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านพื้นที่และปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจในการมาเยือนพื้นที่ ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง (Da Silva, 2002) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม (เช่น เชื้อชาติ เพศ อายุ) ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในพื้นที่เดียวกัน รวมถึงความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวในขณะนั้น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและอาจส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว (พิมพ์ภัส, 2545; Manning et al., 2000; Kuentzel and Heberlein, 2003)

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้

ความแออัดของนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ช่วยรักษาคุณภาพของระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรการท่องเที่ยวและนันทนาการ ควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ ตามเป้าหมายของการจัดการแหล่งนันทนาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการใน 2 ส่วนหลัก ประกอบด้วย 1) การศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว และ 2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ ทำการเก็บข้อมูลทั้งในช่วงวันธรรมดาและวันหยุด ทั้งในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low season) และช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (high season) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 – เดือนธันวาคม 2561

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด โดยกำหนดปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาใน 4 กลุ่มหลัก (ภาพที่ 1) ประกอบด้วย

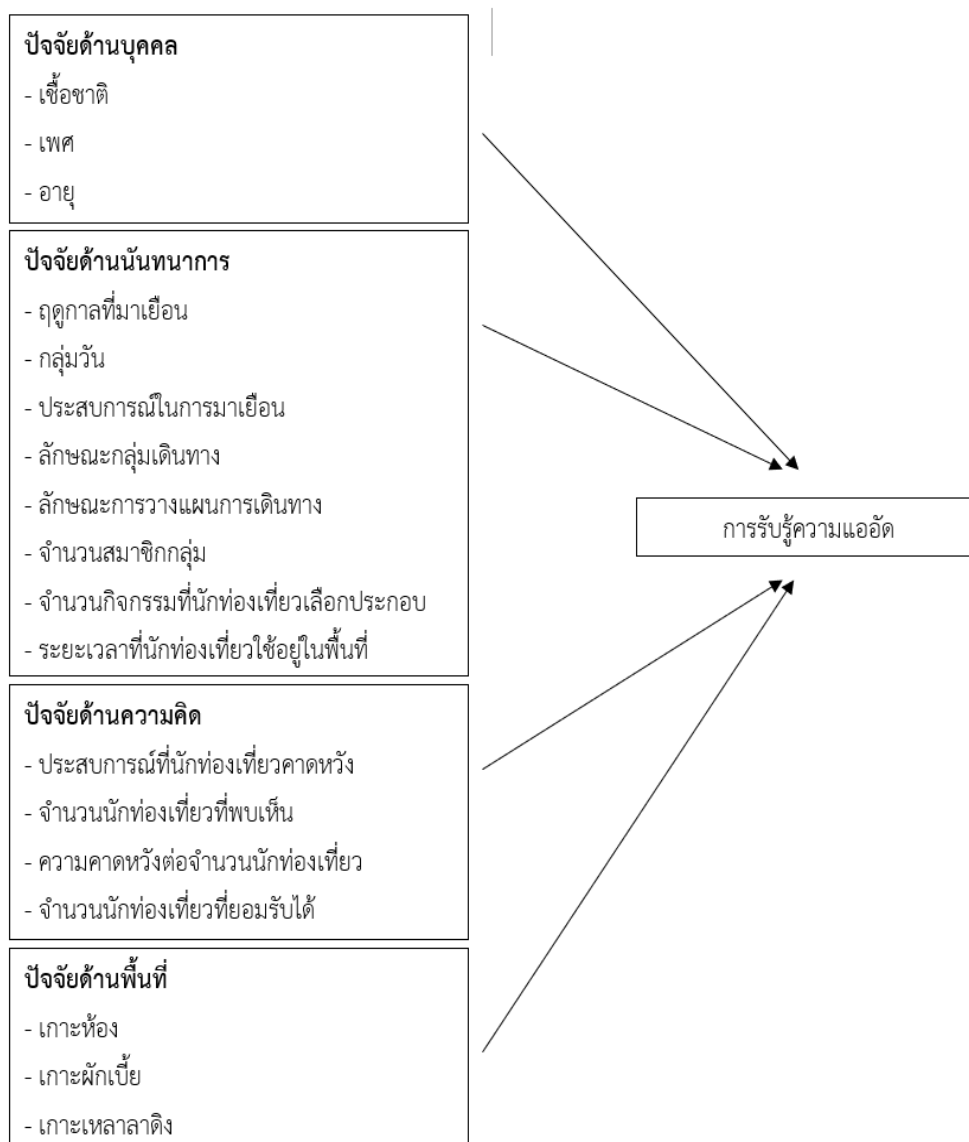
1. **ปัจจัยด้านบุคคล** หมายถึง ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เชื้อชาติ เพศ และอายุ
2. **ปัจจัยด้านนันทนาการ** หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจกรรมนันทนาการ/การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ฤดูกาลที่มาเยือน กลุ่มวัน ประสบการณ์ในการมาเยือน ลักษณะกลุ่มเดินทาง ลักษณะการวางแผนการเดินทาง จำนวนสมาชิกกลุ่ม จำนวนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบ และระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ
3. **ปัจจัยด้านความคิด** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้
4. **ปัจจัยด้านพื้นที่** ประกอบด้วย เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง

การรับรู้ความแออัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ (X)

ตัวแปรตาม (Y)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและสมมติฐานงานวิจัย การศึกษาการรับรู้ความแออัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่

จากกรอบแนวคิด ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิงมีการรับรู้ความแออัดที่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 เชื้อชาติ เพศ อายุ ฤดูกาลที่มาเยือน กลุ่มวัน ประสบการณ์ในการมาเยือน ลักษณะกลุ่มเดินทาง ลักษณะการวางแผนการเดินทาง จำนวนสมาชิกกลุ่ม จำนวนกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบ ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

วิธีการวิจัย

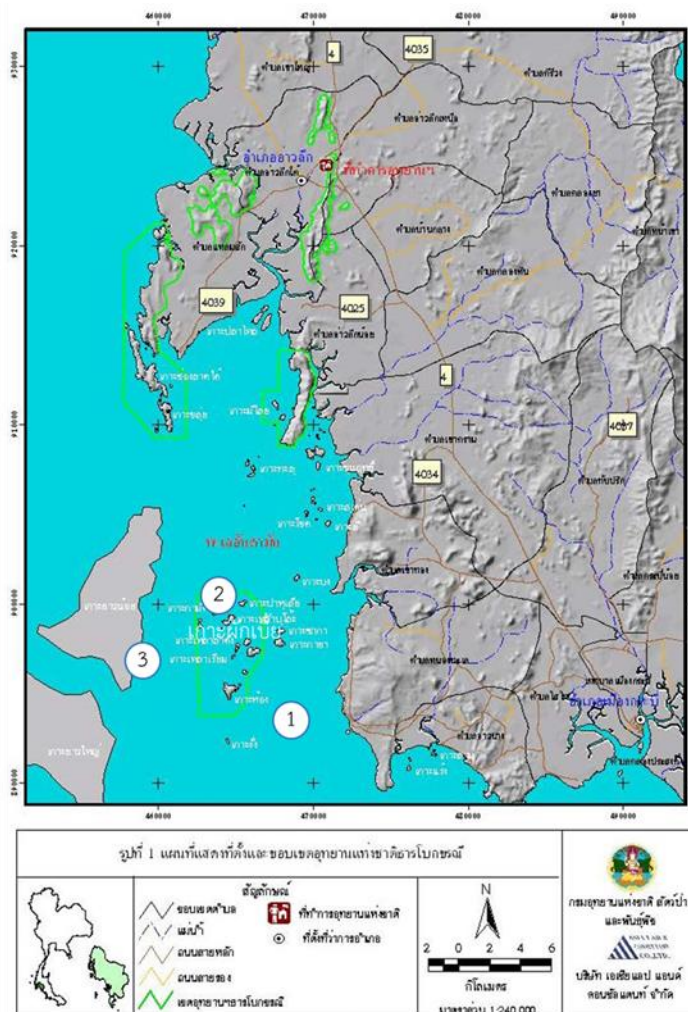
พื้นที่ศึกษา การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา ได้แก่

1) เกาะห้อง เป็นเกาะทางตอนใต้ที่ใหญ่ที่สุดของอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ 5,818.38 ตารางเมตร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 313 คน/ช่วงเวลา หรือ 1,564 คน/วัน สำหรับระดับการใช้ประโยชน์ ในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 177 คน ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 230 คน กิจกรรมหลักที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การดำน้ำ ดูปะการัง เนื่องจากมีแนวปะการังทั้งน้ำตื้นและน้ำลึก พายเรือแคนู และเดินเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

2) เกาะผักเบี้ย เป็นเกาะขนาดเล็ก ที่มีพื้นที่ชายหาดที่ไม่กว้างมากนัก มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ 3,236.03 ตารางเมตร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 174 คน/ช่วงเวลา หรือ 1,044 คน/วัน สำหรับระดับการใช้ประโยชน์ ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 119 คน ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 275 คน จุดเด่นของเกาะผักเบี้ยคือในช่วงเวลาน้ำลดจะมีสันทรายเชื่อมระหว่างเกาะผักเบี้ยและเกาะไร่ซึ่งเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

3) เกาะเหลาลาดิง เป็นเกาะขนาดเล็ก มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ 714.49 ตารางเมตร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 38 คน/ช่วงเวลา หรือ 269 คน/วัน สำหรับระดับการใช้ประโยชน์ ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 103 คน ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเฉลี่ย 208 คน จุดเด่นของพื้นที่คือลักษณะของชายหาดที่เป็นเว้าอ่าวหลบอยู่ด้านในของภูเขาหินปูนสองฝั่ง (อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี, 2561; แสงสรรค์ และคณะ, 2562) (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 พื้นที่ศึกษาการรับรู้ความแออัดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่

ที่มา: อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ (2561)

แสงสรรค์ และคณะ (2562)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่กำหนดในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ศึกษา โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำ 399 ตัวอย่าง ซึ่งในการศึกษาค้นครั้งนี้เก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 600 ตัวอย่าง จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 300 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 300 ตัวอย่าง และกำหนดให้เก็บแบบสอบถามพื้นที่ละ 200 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล ซึ่งพัฒนาจากแนวความคิด ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ในการศึกษา โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางและการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะกลุ่มเดินทาง การวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมนันทนาการที่ประกอบในพื้นที่ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว และการรับรู้ความแออัดในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมขณะนั้น การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้
- 3) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (reliability test) นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ (pretest) จำนวน 30 ชุด และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่าเท่ากับ 0.896 แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นในระดับสูง (ศิริชัย, 2544)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ ทำการเก็บข้อมูลใน 2 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเวลาระหว่างเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2561 ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low season) และช่วงที่ 2 ช่วงเวลาระหว่างเดือน กันยายน – ธันวาคม 2561 ซึ่งเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (high season) เก็บข้อมูลครอบคลุมทั้งในช่วงวันธรรมดาและวันหยุด ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นการอธิบายลักษณะของข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เป็นการอธิบายลักษณะของข้อมูลด้วยสถิติ โดยใช้หลักสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation; SD) รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) เป็น

การจัดกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือ Factor เดียวกัน เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ ประสพการณ์นั้นหนาการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง และส่วนที่สองเป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่มีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงอันดับ (ordinal regression analysis) เป็นการวิเคราะห์การ ถดถอยในกรณีที่ตัวแปรตามมีระดับการวัดแบบมาตราอันดับ (ordinal scale) ซึ่งใช้ทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการ รับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว (กัลยา, 2548)

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 ตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรไม่ แตกต่างกันอย่างนัก โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในพื้นที่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.67) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 38.33) โดยส่วนใหญ่่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี (ร้อยละ 42.50) ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระดับการศึกษาสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย โดยอยู่ ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 63.67) ประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 33.00) โดยมีรายได้ในช่วง 40,001 – 100,000 USD/ปี (ร้อยละ 26.00) ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ใน ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 63.67) ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 39.70) โดยมีรายได้ต่อเดือน อยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 21.00) นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาจาก กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 46.67) รองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากภาคกลาง (ร้อยละ 19.00) และนักท่องเที่ยว ท้องถิ่นหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 17.00) (จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสงขลา) สำหรับ นักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทวีปยุโรปมากที่สุด (ร้อยละ 51.67) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย (ร้อยละ 19.33) และทวีปอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 16.00) ตามลำดับ

ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติมีลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกันมากนัก โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาเยือนพื้นที่เป็นครั้งแรก (first time visitor) (ร้อยละ 91.67) ส่วนใหญ่เลือกเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน (ร้อยละ 37.67) และกลุ่มครอบครัว (ร้อยละ 32.83) ซึ่งจำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2-4 คน (ร้อยละ 37.33) รองลงมาคือ มากกว่า 10 คน (ร้อยละ 23.33) และ 5-7 คน (ร้อยละ 20.67) โดยจำนวน สมาชิกที่ร่วมเดินทางเฉลี่ย 9.19 คน/กลุ่ม (SD = 12.118) ในการวางแผนการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่วางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง (ร้อยละ 48.00) ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เลือกเดินทางกับบริษัทนำเที่ยว/ทัวร์ (ร้อยละ 53.33) สำหรับการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีการประกอบกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรม 3-5 กิจกรรม (ร้อยละ 63.49) ซึ่งกิจกรรมการถ่ายภาพ เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบมากที่สุด (ร้อยละ 84.33) รองลงมาคือ กิจกรรมนั่งเล่น/เดินเล่น (ร้อยละ 76.33) และกิจกรรมเล่นน้ำทะเล/ว่ายน้ำ (ร้อยละ 71.00) ตามลำดับ ส่วนระยะเวลาที่ใช้ประกอบกิจกรรมในพื้นที่ ส่วนใหญ่ใช้เวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 56.33) และ 1-2 ชั่วโมง (ร้อยละ 30.17)

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง จากการจัดกลุ่มประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวคาดหวังในการมาเยือนพื้นที่ จำนวน 21 รายการ โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) สามารถจัดกลุ่มประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับออกเป็น 4 กลุ่ม (ตารางที่ 1) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่จำเจ และผ่อนคลายความเครียด โดยประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย 1) ความสนุกสนาน/ความเพลิดเพลิน 2) การผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล 3) การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ 4) การได้ผ่อนคลายในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ 5) การได้ท่องเที่ยวไปสถานที่ใหม่ๆ 6) การได้หลีกหนีจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน 7) การได้หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจในชีวิตประจำวันชั่วคราว 8) การได้รับอากาศบริสุทธิ์ และ 9) การได้ฟื้นฟูร่างกาย/สุขภาพจิต ($\bar{x} = 4.22$ SD = 0.596)

กลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ที่เน้นการทดลอง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใหม่ๆ โดยประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย 1) การได้เพิ่มทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ 2) การได้ผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย 3) การได้ใช้พลังกำลังสมรรถภาพทางร่างกาย 4) การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ สัตว์ป่า และ 5) การได้พบปะผูกมิตรกับผู้อื่น ($\bar{x} = 3.22$ SD = 0.868)

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาทักษะของตนเอง และการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย 1) การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น 2) การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ 3) การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม 4) การได้พึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง และ 5) การเป็นอิสระ ปราศจากการควบคุม ($\bar{x} = 3.10$ SD = 0.836)

กลุ่มที่ 4 การพักผ่อน และความสนุกสนานเพลิดเพลิน ประกอบด้วย 1) การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด และ 2) การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ($\bar{x} = 2.98$ SD = 0.962) (ตารางที่ 1) ซึ่งจากข้อมูลในส่วนประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะได้รับ พิจารณาจากระดับการ

ได้รับประสบการณ์นันทนาการเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับมากที่สุด คือ ความสนุกสนาน/ความเพลิดเพลิน

ตารางที่ 1 ค่า Factor loading ของประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับของนักท่องเที่ยว

ประสบการณ์นันทนาการ	ปัจจัย				$\bar{x}$	SD.	ระดับความคาดหวัง
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4			
กลุ่มที่ 1 การได้พักผ่อนในสภาพแวดล้อมที่จำเจ และผ่อนคลายความเครียด					4.22	0.596	มากที่สุด
1. ความสนุกสนาน/ความเพลิดเพลิน	0.724				4.36	0.811	มากที่สุด
2. การผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล	0.718				4.29	0.775	มากที่สุด
3. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่	0.711				4.24	0.811	มากที่สุด
4. การได้ผ่อนคลายในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ	0.707				4.11	0.876	มาก
5. การได้ท่องเที่ยวไปสถานที่ใหม่ๆ	0.699				4.31	0.789	มากที่สุด
6. การได้พักผ่อนจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน	0.697				4.25	0.861	มากที่สุด
7. การได้พักผ่อนจากสภาพแวดล้อมที่จำเจในชีวิตประจำวันชั่วคราว	0.667				4.21	0.895	มากที่สุด
8. การได้รับอากาศบริสุทธิ์	0.662				4.32	0.834	มากที่สุด
9. การได้ฟื้นฟูร่างกาย/สุขภาพจิต	0.556				3.88	0.965	มาก
กลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ที่เน้นการทดลอง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใหม่ๆ					3.10	0.836	ปานกลาง
1. การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น		0.770			3.09	1.099	ปานกลาง
2. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์		0.768			3.10	1.123	ปานกลาง
3. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม		0.774			2.76	1.120	ปานกลาง
4. การได้พึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง		0.684			3.20	1.020	ปานกลาง
5. การเป็นอิสระ ปราศจากการควบคุม		0.539			3.77	0.995	มาก
กลุ่มที่ 3 การพัฒนาทักษะของตนเอง และการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					3.32	0.868	ปานกลาง
1. การได้เพิ่มทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ			0.810		2.94	1.096	ปานกลาง
2. การได้เผชิญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย			0.790		3.07	1.095	ปานกลาง
3. การได้ใช้พลังกำลังสมรรถภาพทางร่างกาย			0.748		3.04	1.059	ปานกลาง
4. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ สัตว์ป่า			0.673		3.41	1.087	มาก
5. การได้พบปะผูกมิตรกับผู้อื่น			0.483		3.03	1.053	ปานกลาง
กลุ่มที่ 4 การพักผ่อน และความสนุกสนานเพลิดเพลิน					2.98	0.962	ปานกลาง
1. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด				0.815	3.98	0.912	มาก
2. การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ				0.658	4.07	0.796	มาก

หมายเหตุ ระดับความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย $1.00 - 1.80 =$ คาดหวังน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย $1.81 - 2.60 =$ คาดหวังน้อย
 ค่าเฉลี่ย $2.61 - 3.40 =$ คาดหวังปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย $3.41 - 4.20 =$ คาดหวังมาก
 ค่าเฉลี่ย $4.21 - 5.00 =$ คาดหวังมากที่สุด

จากการจำแนกกลุ่มประสบการณ์นั้นพบว่าการที่นักท่องเที่ยวคาดหวังทั้ง 4 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์นั้นพบว่าการในกลุ่มที่ 1 คือประสบการณ์แบบปลื้กตัวหาความเพลิดเพลิน (ร้อยละ 73.00) รองลงมาคือ การได้รับประสบการณ์ที่เน้นการได้ (ร้อยละ 7.83) การได้รับประสบการณ์แบบนั้นพบว่าการ (ร้อยละ 5.33) และการได้รับประสบการณ์ที่ต้องการมุ่งหาประสบการณ์ (ร้อยละ 3.67) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 กลุ่มนักท่องเที่ยว จำแนกตามประสบการณ์นั้นพบว่าการที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง

กลุ่มแรงจูงใจ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	ร้อยละ
1. กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบปลื้กตัวหาความเพลิดเพลิน	438	73.00
2. นักท่องเที่ยวที่มุ่งหาประสบการณ์	22	3.67
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบชอบทดลอง	47	7.83
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบนั้นพบว่าการ	32	5.33
5. ไม่สามารถจำแนกกลุ่มได้	61	10.17

การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน 26-50 คน (ร้อยละ 36.67) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินว่าในพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวตรงกับที่คาดหวัง (ร้อยละ 38.67) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ความแออัดในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 (SD = 1.273) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยอมให้มีนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกันก็คนก็ได้ (ร้อยละ 47.17) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายแหล่งผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1) เกาะห้อง ในส่วนของการรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน พบว่า นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้องรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้เท่ากับ 87.27 คน (SD = 65.834) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินว่าในพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวตรงกับที่

คาดหวัง (ร้อยละ 37.00) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้องรับรู้ความแออัดในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 (SD = 1.280) ทั้งนี้นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้องยอมให้นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกันมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 26.67 คน (SD = 46.370)

2) เกาะผักเบี้ย ในส่วนของการรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน พบว่านักท่องเที่ยวบริเวณเกาะผักเบี้ยรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้เท่ากับ 56.48 คน (SD = 51.005) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินว่าในพื้นที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวตรงกับที่คาดหวัง (ร้อยละ 43.00) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะผักเบี้ยรับรู้ความแออัดในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 (SD = 1.226) ทั้งนี้นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะผักเบี้ยยอมให้นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกันโดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 21.37 คน (SD = 32.764)

3) เกาะเหลาลาดิง ในส่วนของการรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน พบว่า นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเหลาลาดิงรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้เท่ากับ 63.94 คน (SD = 52.046) โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินว่าในพื้นที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าที่คาดหวัง (ร้อยละ 46.50) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเหลาลาดิงรับรู้ความแออัดได้มากกว่านักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้อง และเกาะผักเบี้ย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 (SD = 1.276) ทั้งนี้นักท่องเที่ยวยอมให้นักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกันโดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 22.54 คน (SD = 31.609) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

การรับรู้ความแออัด ของนักท่องเที่ยว	พื้นที่ศึกษา			รวม
	เกาะห้อง	เกาะผักเบี้ย	เกาะเหลาลาดิง	
จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกัน				
1 – 25 คน	20 (10.00)	55 (27.50)	34 (17.00)	109 (18.17)
26 – 50 คน	58 (29.00)	79 (39.50)	83 (41.50)	220 (36.67)
51 – 75 คน	16 (8.00)	18 (9.00)	12 (6.00)	46 (7.67)
76 – 100 คน	72 (36.00)	38 (19.00)	59 (29.50)	169 (28.17)
มากกว่า 100 คน ขึ้นไป	34 (17.00)	10 (5.00)	12 (6.00)	56 (9.33)
รวม	200 (100.00)	200 (100.00)	200 (100.00)	600 (100.00)
ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	87.27	56.48	63.94	69.23
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	65.834	51.005	52.046	58.107

การรับรู้ความแออัด ของนักท่องเที่ยว	พื้นที่ศึกษา			รวม
	เกาะห้อง	เกาะผักเบี้ย	เกาะเหลาลาดิง	
ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว				
ไม่ได้คาดหวัง	29 (14.50)	30 (15.00)	20 (10.00)	79 (13.17)
น้อยกว่าที่คาดหวัง	39 (19.50)	30 (15.00)	15 (7.50)	84 (14.00)
ตรงกับที่คาดหวัง	74 (37.00)	86 (43.00)	72 (36.00)	232 (38.67)
มากกว่าที่คาดหวัง	58 (29.00)	57 (27.00)	93 (46.50)	205 (34.17)
รวม	200 (100.00)	200 (100.00)	200 (100.00)	600 (100.00)

ตารางที่ 3 ต่อ

การรับรู้ความแออัด ของนักท่องเที่ยว	พื้นที่ศึกษา			รวม
	เกาะห้อง	เกาะผักเบี้ย	เกาะเหลาลาดิง	
การรับรู้ความแออัด				
ไม่แออัดเลย	24 (12.00)	25 (12.50)	19 (9.50)	68 (11.33)
แออัดน้อยมาก	13 (6.50)	22 (11.00)	10 (5.00)	45 (7.50)
แออัดน้อย	47 (23.50)	46 (23.00)	33 (16.50)	126 (21.00)
แออัดปานกลาง	75 (37.50)	82 (41.00)	82 (41.00)	239 (39.83)
แออัดมาก	35 (17.50)	22 (11.00)	45 (22.50)	102 (17.00)
แออัดมากที่สุด	6 (3.00)	3 (1.50)	11 (5.50)	20 (3.33)
รวม	200 (100.00)	200 (100.00)	200 (100.00)	600 (100.00)
ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	2.51	2.32	2.78	2.54
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	1.280	1.226	1.276	1.273
จำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้				
กี่คนก็ได้	95 (47.50)	100 (50.00)	88 (44.00)	283 (47.17)
1 – 25 คน	28 (14.00)	39 (19.50)	45 (22.50)	112 (18.67)
26 – 50 คน	55 (27.50)	43 (21.50)	49 (24.50)	147 (24.50)
51 – 75 คน	2 (1.00)	1 (0.50)	2 (1.00)	5 (0.83)
76 – 100 คน	18 (9.00)	14 (7.00)	14 (7.00)	46 (7.67)
มากกว่า 100 คน ขึ้นไป	2 (1.00)	3 (1.50)	2 (1.00)	7 (1.17)
รวม	200 (100.00)	200 (100.00)	200 (100.00)	600 (100.00)
ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	26.76	21.34	22.54	23.55
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	46.370	32.764	31.609	37.528

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิงมีการรับรู้ความแออัดที่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมนักท่องเที่ยวทั้ง 3 เกาะ มีการรับรู้ความแออัดในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยการรับรู้ความแออัด พบว่านักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเหลาลาดิงมีการรับรู้ความแออัดมากที่สุด ($\bar{x} = 2.78$; $SD = 1.276$) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้อง ($\bar{x} = 2.51$; $SD = 1.280$) และเกาะผักเบี้ย ($\bar{x} = 2.32$; $SD = 1.226$) ตามลำดับ และเมื่อทำวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยด้านพื้นที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ความแออัดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 7.016$; $p = 0.001$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยด้านพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยว	n	ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความแออัด*	SD	df	F	p-value
เกาะห้อง	200	2.510	1.280	2		0.001
เกาะผักเบี้ย	200	2.315	1.226			
เกาะเหลาลาดิง	200	2.785	1.276			
					7.016	0.001

หมายเหตุ ระดับความรู้สึกแออัด ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.83 = ไม่แออัดเลย
 ค่าเฉลี่ย 0.84 – 1.67 = แออัดน้อยมาก
 ค่าเฉลี่ย 1.68 – 2.50 = แออัดน้อย
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.33 = แออัดปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.34 – 4.17 = แออัดมาก
 ค่าเฉลี่ย 4.18 – 5.00 = แออัดมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า พื้นที่ที่มีการรับรู้ความแออัดมากที่สุดคือ เกาะเหลาลาดิง เนื่องจากจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ทำให้ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอในช่วงที่มีระดับการใช้ประโยชน์หนาแน่น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงสรรค์และคณะ (2562) ที่พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนเกาะเหลาลาดิงในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวและช่วง

ฤดูกาลท่องเที่ยวมีปริมาณการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มการรับรู้ความแออัดมากกว่าพื้นที่อื่น

สมมติฐานข้อที่ 2 เชื้อชาติ เพศ อายุ ฤดูกาลที่มาเยือน กลุ่มวัน ประสบการณ์ในการมาเยือน ลักษณะกลุ่มเดินทาง ลักษณะการวางแผนการเดินทาง จำนวนสมาชิกกลุ่ม จำนวนกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงอันดับ พบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ เชื้อชาติ (Wald = 14.462; $p = 0.000$) อายุ (Wald = 5.025; $p = 0.025$) ลักษณะการวางแผนการเดินทาง (Wald = 4.020; $p = 0.045$) ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง (Wald = 4.210; $p = 0.040$) จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น (Wald = 41.640; $p = 0.000$) ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว (Wald = 96.003; $p = 0.000$) และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ (Wald = 8.961; $p = 0.003$) ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

Factor	Estimate	Std.Error	Wald	p
ปัจจัยด้านบุคคล				
เชื้อชาติ				
- ไทย	- 0.705	0.193	13.295	0.000*
- ทวีปเอเชีย	0.219	0.291	0.567	0.451
- ทวีปอื่นๆ	-	-	-	-
เพศ				
- เพศชาย	0.183	0.164	1.236	0.266
- เพศหญิง	-	-	-	-
อายุ	- 0.018	0.002	5.715	0.008*
ปัจจัยด้านนันทนาการ				
ฤดูกาล				
- นอกฤดูกาลท่องเที่ยว	- 0.311	0.173	3.236	0.072
- ฤดูกาลท่องเที่ยว	-	-	-	-
วัน				
- วันธรรมดา	- 0.083	0.159	0.270	0.603
- วันหยุด	-	-	-	-

Factor	Estimate	Std.Error	Wald	p
ประสบการณ์ในการมาเยือน				
- ไม่เคยมาเยือน	- 0.071	0.298	0.058	0.603
- เคยมาเยือน	-	-	-	-
การวางแผนการเดินทาง				
- วางแผนการเดินทางเอง	1.051	0.606	3.013	0.083
- มากับบริษัทนำเที่ยว/ทัวร์	0.872	0.604	2.085	0.149
- เดินทางตามโปรแกรมการท่องเที่ยว	1.296	0.654	3.932	0.047*
- บริษัทที่ทำงาน	0.735	1.180	0.388	0.533
- โปรแกรมโรงแรม	-	-	-	-
จำนวนสมาชิกกลุ่ม	0.001	0.009	0.006	0.937
จำนวนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบ				
- 1 กิจกรรม	0.181	0.401	0.203	0.652
- 2 - 3 กิจกรรม	- 0.058	0.238	0.058	0.809
- 4 - 5 กิจกรรม	- 0.374	0.228	2.696	0.101
- มากกว่า 5 กิจกรรม	-	-	-	-

ตารางที่ 5 ต่อ

Factor	Estimate	Std.Error	Wald	p
ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้จริงในพื้นที่				
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	2.697	1.879	2.060	0.151
- 1.01 - 2.00 ชั่วโมง	2.716	1.877	2.095	0.148
- 2.01 - 3.00 ชั่วโมง	2.167	1.894	1.309	0.253
- 3.01 - 4.00 ชั่วโมง	2.397	1.907	1.581	0.209
- 4.01 - 5.00 ชั่วโมง	2.569	1.970	1.699	0.192
- 5.01 - 6.00 ชั่วโมง	2.017	2.001	1.017	0.313
ปัจจัยด้านความคิด				
ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง				
- กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบปลื้กตัวหาความเพลิดเพลิน	- 0.242	0.152	2.554	0.110
- กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มุ่งหาประสบการณ์	- 0.249	0.126	3.983	0.046*
- กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบชอบทดลอง	- 0.076	0.121	0.399	0.528
- กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบนันทนาการ	0.228	0.111	4.210	0.040*
จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น				
- 1 - 25 คน	- 2.367	0.367	41.640	0.000*

Factor	Estimate	Std.Error	Wald	p
- 26 – 50 คน	- 1.448	0.327	19.640	0.000*
- 51 – 75 คน	- 0.607	0.408	2.208	0.137
- 76 – 100 คน	- 0.420	0.313	1.798	0.180
- มากกว่า 100 คนขึ้นไป	-	-	-	-
ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว				
- ไม่ได้คาดหวัง	- 3.022	0.308	96.003	0.000*
- น้อยกว่าที่คาดหวัง	- 2.581	0.294	77.288	0.000*
- ตรงกับที่คาดหวัง	- 1.372	0.217	40.051	0.000*
- มากกว่าที่คาดหวัง	-	-	-	-
จำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้				
- ก็คนก็ได้	- 0.640	0.776	0.682	0.409
- 1 – 25 คน	0.675	0.804	0.704	0.402
- 26 – 50 คน	0.485	0.786	0.381	0.537
- 51 – 75 คน	0.255	1.150	0.049	0.825
- 76 – 100 คน	0.236	0.811	0.085	0.771
- มากกว่า 100 คนขึ้นไป	-	-	-	-

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$ $\chi^2 = 2737.237$, $df = 2956$, $p = 1.000$, $Pseudo R^2 = 0.481$ (Nagelkerke)

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศในทวีปอื่นๆ (ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ ทวีปออสเตรเลีย ทวีปแอนตาร์กติกา และทวีปแอฟริกา) รับรู้ความแออัดในแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่านักท่องเที่ยวในทวีปเอเชียและนักท่องเที่ยวในประเทศไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐานส่วนบุคคล ทักษะคติ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ที่ครอบครัวมีขนาดค่อนข้างเล็ก ต้องการความสงบ/สันโดษสูง และเลือกเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มที่มีขนาดเล็ก (Gillis et al, 1986; Jin et al, 2016) อีกทั้งเชื้อชาติยังเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นตัวชี้วัดหลัก ดังนั้นปัจจัยด้านเชื้อชาติส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะรับรู้ความแออัดได้มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย

นักท่องเที่ยวทุกช่วงอายุมีการรับรู้ความแออัดในพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวที่มีช่วงอายุน้อยจะมีการรับรู้ความแออัดได้มากกว่า ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนและท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ มักวางแผนการเดินทางด้วยตนเอง และต้องการความเป็นอิสระในการท่องเที่ยว ไม่ชอบถูกจำกัดด้วยเรื่องของเวลา ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่ชอบไปยังสถานที่ที่ผู้คนพลุกพล่าน (วนิดา, 2561) หากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้พบปะนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ในแหล่งนันทนาการเกิดความต้องการหรือความคาดหวังของตน จะทำให้รับรู้ความแออัดได้มากกว่านักท่องเที่ยวช่วงอายุอื่นๆ (Fleishman et al, 2004;

Sayan et al, 2010; Jurado et al, 2013) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นพวิษฐ์ (2551) ที่นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี มีการรับรู้ความแออัดได้ค่อนข้างไว เนื่องจากนักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงวัยมีความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน ดังนั้นปัจจัยด้านอายุส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เลือกเดินทางตามโปรแกรมของโรงแรม มีการรับรู้ความแออัดได้มากกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางในแบบอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมการเดินทางแบบส่วนตัว (group private) ที่อาจมีสมาชิกร่วมกลุ่มเพียง 1 - 4 คน ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังต้องการความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างสูง (ชนิตาภา, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความต้องการอยู่ในลำดับขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกสบายในการเดินทางมายังแหล่งนันทนาการ ความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายมีความเหมาะสมและคุ้มค่า เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยด้านการวางแผนการเดินทางส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว

ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวคาดหวังส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนันทนาการมีการรับรู้ความแออัดมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจและเน้นความสำคัญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการกลางแจ้งหรือการพักผ่อนร่างกาย ต้องการประกอบกิจกรรมและใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ (Cohen, 1979) ซึ่งหากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่ได้รับประสบการณ์นันทนาการตามที่ตนคาดหวังอาจส่งผลให้รับรู้ถึงความแออัดได้ไวกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ และอาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการย้ายแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการ (Nielsen and Endo, 1977; Kalisch, 2012)

จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็นในขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด ซึ่งหากนักท่องเที่ยวพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ในพื้นที่ประกอบกิจกรรมเดียวกันมีมากกว่า 100 คนขึ้นไป จะทำให้รับรู้ความแออัดได้มากที่สุด ทั้งนี้ Kruss et al.(1990) ยังกล่าวไว้อีกว่า หากนักท่องเที่ยวได้รับการกระตุ้นทางสังคมอันเกิดจากพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ มากเกินไป เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่มากกว่าที่คาดหวังไว้ อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตวิทยาต่อนักท่องเที่ยว หรืออาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวย้ายแหล่งประกอบกิจกรรม

ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยวส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ถึงจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่มากกว่าที่คาดหวังไว้ การรับรู้นี้เกิดจากปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ภายในบริเวณเดียวกันที่มีมากเกินไปเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมา

เยือนแหล่งท่องเที่ยวนี้มาก่อน จึงทำให้ไม่มีประสบการณ์หรือบรรทัดฐานเกี่ยวกับปริมาณของนักท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นหนาแน่น การที่นักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์นั้นหนาแน่นของการท่องเที่ยวอีกด้วย เช่น นักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์การได้ผ่อนคลายในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ ความคาดหวังคือการได้พบปะบุคคลอื่นในพื้นที่น้อย เป็นต้น (Driver and Tocher, 1970; Hendee, 1974) ทั้งนี้ความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความแออัดมากที่สุดคือ กล่าวคือ ถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวที่พบจริงในพื้นที่ขณะประกอบกิจกรรมนั้นหนาแน่นมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่คาดหวังไว้ก่อนเดินทางจะทำให้การรับรู้ต่อความแออัดของนักท่องเที่ยวมากขึ้นตามไปด้วย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ใน 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดของอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาคือเกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิง โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ทั้งในช่วงทั้งฤดูกาลท่องเที่ยว (high season) และช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low season) ได้ผลการศึกษาแต่ละส่วน สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว: จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระดับการศึกษาสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย โดยอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ โดยมีรายได้ในช่วง 40,001 – 100,000 USD/ปี และส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรปมากที่สุด ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท และส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร

2. ลักษณะการประกอบกิจกรรมนันทนาการและประสบการณ์ที่คาดหวัง: นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนพื้นที่เป็นครั้งแรก และเลือกเดินทางมากับกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มครอบครัว ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกกลุ่มในการเดินทางอยู่ระหว่าง 2-4 คน สำหรับการวางแผนการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่วางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เลือกเดินทางกับบริษัทนำเที่ยว/ทัวร์เป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ 3-5 กิจกรรม ซึ่งการถ่ายภาพเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกประกอบมากที่สุดในพื้นที่ และใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาจากกลุ่มประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้รับ ส่วน

ใหญ่อยู่ในกลุ่มการได้หลักหนีสภาพแวดล้อมที่จำเจ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและผ่อนคลายจากความเครียดมากที่สุด (ร้อยละ 73.00)

3. การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว: โดยภาพรวมพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ความแออัด

ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 39.83) และแออัดน้อย (ร้อยละ 21.00) โดยนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะห้องรับรู้จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ มากที่สุด รองลงมาคือเกาะเหลาลาดิง และเกาะผักเบี้ย และส่วนใหญ่ประเมินว่ามีนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกันตรงกับที่คาดหวัง (ร้อยละ 38.67) และมากกว่าที่คาดหวัง (ร้อยละ 34.17) โดยเฉพาะเกาะเหลาลาดิงที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 46.50) รับรู้ว่ามีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกันมากกว่าที่คาดหวัง นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.17) ยอมให้มีนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมอยู่ในบริเวณเดียวกันก็ยินดี ซึ่งมีแนวโน้มเช่นเดียวกันทั้ง 3 พื้นที่

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยว: ผลการศึกษาพบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ความแออัดของทั้ง 3 พื้นที่ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 7.061$ $p = 0.001$) โดยนักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเหลาลาดิงมีการรับรู้ความแออัดมากกว่าพื้นที่อื่นๆ และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงอันดับ (Ordinal Regression Analysis) ตัวแปรอิสระจำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ เชื้อชาติ อายุ ลักษณะการวางแผนการเดินทาง ประสบการณ์นันทนาการที่คาดหวัง จำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ และความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการ

1) ด้านการจัดการพื้นที่ จากการศึกษารับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่เกาะห้อง เกาะผักเบี้ย และเกาะเหลาลาดิงมีการรับรู้ความแออัดทุกพื้นที่ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัจจุบันมีปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และคาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนควบคุมระดับผู้ใช้ประโยชน์ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะเหลาลาดิงที่นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ความแออัดได้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาปริมาณการใช้ประโยชน์ที่พบว่าเกาะเหลาลาดิงมีจำนวนนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับ ดังนั้น

ควรมีการจัดการในพื้นที่นี้ก่อนเป็นอันดับแรก โดยอาจมีการกระจายนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่มีความหนาแน่น จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในแต่ละวัน หรือกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว ใกล้เคียง เป็นต้น

2) ด้านการบริหารจัดการ

2.1 จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความรู้สึกแออัดพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความรู้สึกแออัดมากที่สุดคือ ความคาดหวังต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบผ่านสื่อประเภทต่างๆ ถึงปริมาณและระดับการเข้ามาใช้ ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวในแหล่งนั้นหนาแน่นการแต่ละแห่ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบการตัดสินใจก่อน เดินทาง ทั้งนี้เพื่อลดความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรนันทนาการ และลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการประกอบ กิจกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม

2.2 จากผลการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับให้มีในบริเวณประกอบกิจกรรม นันทนาการพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ของทั้ง 3 พื้นที่ อยู่ที่ 21 – 27 คนต่อช่วงเวลา (ช่วงเวลาที่ นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่ สามารถรองรับได้สูงสุด ณ ช่วงเวลา ของเกาะห้อง (313 คน) เกาะผักเบี้ย (174 คน) และ เกาะเหลาลาดิง (38 คน) (อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี, 2561) ซึ่งเป็นการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ ของพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ที่ประเมินโดยนักท่องเที่ยวเองมีจำนวนน้อยกว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้จากการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพของพื้นที่ ดังนั้นในการ กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เหมาะสมสำหรับแหล่งนันทนาการแต่ละพื้นที่ จำเป็นต้องพิจารณาถึง จำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้รวมด้วย เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์นันทนาการที่ดี และ เป็นไปตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรู้สึกแออัด กับระดับความพึงพอใจที่ นักท่องเที่ยวได้รับ เพื่อนำไปกำหนดระดับขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบทางด้านจิตวิทยาในแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้ตัวชี้วัดอื่นๆ เช่น การรับรู้ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของประสบการณ์ของ นักท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน

บรรณานุกรม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2548. รายงานการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.

_____. 2561. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปอุทยานแห่งชาติ. แหล่งที่มา: <http://portal.dnp.go.th/Content/nationalpark?ContentID=3719>, 16 ธันวาคม 2560.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2562. รายงานขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทะเลและชายหาด Sea Sun Sand. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพฯ.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 4.

บริษัทธรรมสารจำกัด, กรุงเทพฯ.

จิตรกร รามันพงษ์. 2558. การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการในพื้นที่ลานกางเต็นท์ลานสน อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนิดาภา ไผตรีแก้ว. 2554. การจัดวางเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กรณีศึกษา: บริษัท เอ็กซีโซติคส์เกทอะเวย์ จำกัด. สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ดร.ชนี เอมพันธุ์. 2541. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักนันทนาการและการท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติ. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2546. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา).

เดลินิวส์. 2561. “อุทยานฯเร่งจัดระเบียบนักท่องเที่ยวล้นเกาะ”. 10 มีนาคม 2561. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/politics/631674>.

ไทยรัฐออนไลน์. 2561. “ลมจะจับ! วันเดียวอ่าวพังงานักท่องเที่ยว 9 พัน อ.ธรณ์ ห่วงธรรมชาติโทรม”. 2 กุมภาพันธ์ 2561. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1193708>.

นพวัชร แดงสร้อย. 2551. การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสงสรรค์ ภูมิสถาน, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, สมหมาย อุดมวิทิต, ฐิติวุฒิชัยสวัสดิ์อารี และภุริวัจน์ เดชอุ่ม. 2559. คู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส และคณะ. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพฯ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544. ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ลภัส ชันหลวง. 2545. ผลกระทบทางจิตวิทยาและการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับทางจิตวิทยาของแหล่งนันทนาการประเภทน้ำตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์. 2561. รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคนไทย Gen Y. มหาวิทยาลัยสยาม.

Cohen, E. 1979. A Phenomenology of tourist experiences. *Sociology*. 13, 179–201.

Driver, B.L, and S.R.Tocher. 1970. Toward a Behavioral Interpretation of Recreation, with Implications for Planning. In B.L.Driver (ed.). *Elements of Outdoor Recreation*.

Ann Arbor, The University of Michigan Press, Michigan.

Fleishman, L., Feitelson, E., & Salomon, I. 2004. The role of cultural and demographic diversity in crowding perception: Evidence from nature reserves in Israel. *Tourism Analysis*, 9, 23–40. doi:10.3727/1083542041437530

Gillis, A.R.; Richard, M.A.; Hagan, J. 1989. Ethnic susceptibility to crowding: An empirical analysis. *Environ. Behav.*1989, 18, 683–706.

Hendee, J.C. 1974. A Multiple-Satisfaction Approach to Game Management. *Wildlife Society Bulletin* 2(3): 104-113.

Jin, Q.; Hu, H.; Kavan, P. 2016. Factors Influencing Perceived Crowding of Tourists and Sustainable Tourism Destination Management. Sustainability.

Jurado, E., Damian, I., & Fernández-Morales, A. 2013. Carrying capacity model applied in coastal destinations. *Annals of Tourism Research*, 43, 1 – 19. doi :10.1016/j.annals.2013.03.005.

Kalisch, D. 2012. Relevance of crowding effects in a coastal National Park in Germany: results from a case study on Hamburger Hallig. *Journal of Coastal Conservation* Vol. 16, No. 4 (December 2012), pp. 531-541.

Kuentzel, W.F. and T.A. Heberlein. 2003. More Visitors, Less Crowding: Change and Stability of Norms Over Time at the Apostle Island. *Journal of Leisure Research* 35(4):349-371.

Manning, R., Valliere, W., Minter, Wang, B., and Jacobi, C. 2000. Crowding in Park and Outdoor Recreation: A Theoretical, Empirical, and Managerial Analysis. *Journal of Park and Recreation Administration* 18(4): 57-72.

_____. 2007. *Parks and Carrying Capacity: Commons without Tragedy*. Washington, D.C.: Island press.

Maslow, A. 1970. Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs. In R.F. Craven & C. J. Hirnle (Eds.), *Fundamental of Nursing: Human Health and Function*. (3rd ed.) Philadelphia: Lippincott

Nielsen, J.M. and R.Endo. 1977. Where Have All the Purists Gone?. An Empirical Examination of the Displacement Process Hypothesis in Wilderness Recreation. *Western Sociological Review* 8(1): 61-75

Sayan, S. & Karagüzel, O. 2010. *Environmental Management* (2010) 45: 1257.

Shelby, B. and T.A. Heberlein. 1986. *Carrying Capacity in recreation Settings*. Oregon State University Press. U.S.A.

Yamane, T. 1973. *Statistic: An Introduction Analysis*. International edition. Tokyo.

Williams, D.R., Roggen, J.W., and Bunge, S. 1991. The Effect of Norm-Encounter Compatibility On crowding Perception, Experience and Behavior in Recreation Settings. *Journal of Leisure Research* 23(2): 154-172.

World Travel & Tourism Council. 2018. Travel & Tourism Economic Impact 2018: Thailand. p.7. Retrieved from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/thailand2018.pdf>.

